

Sääksisäätiön toimintasuunnitelma vuodelle 2024

Tiivistelmä

Säätiön hallituksessa toimivat henkilöt edustavat maamme parasta petolintujen asiantuntemusta sekä suojelun että tutkimuksen osalta. Hallituksen ohjauksessa olevat työryhmät avustajineen muodostavat useamman sadan vapaaehtoisen petolintuharrastajien joukon sijoittuen eri puolille maata. Pohtiolammen Sääksikeskus Kangasalla on ollut jo vuosia säätiön näyteikkuna yleisölle ja luontovalokuvaajille ja se tuo kuvaajatulojen lisäksi tuotemyyntiä ja liikevaihtoa säätiölle.

Säätiön neljä työryhmää (sääksityöryhmä, merikotkatyöryhmä, haukka- ja pöllötyöryhmä, viestintätyöryhmä) toimivat toisiaan täydentäen ja ovat verkostoituneet petolintuharrastajien kanssa. Verkoston täydentäminen, harrastajien kouluttaminen ja avustaminen tieteellisten aineistojen keruussa sekä uusien hankkeiden käynnistäminen harrastajien tuella ovat keskeisessä osassa säätiön toimintaa lähivuosina. Näiden toteutuminen on pitkälti riippuvainen ulkopuolisesta rahoituksesta.

Vuonna 2024 säätiöllä on viisi keskeistä hanketta:

- 1. Sääksen suojelu- ja tutkimushanke** keskittyy erityisesti eri puolilla maata toimivien sääksiasiantuntijoiden yhteistyön tiivistämiseen sääksikannan seurannassa ja siitä tiedottamiseen (Pandion-verkko). Pesäkamerat välittävät yleisölle kiinnostavaa tietoa pesätapahtumista.
- 2. Merikotkien inventointihanke** tuottaa arvokasta seurantatietoa koko Suomen merikotkakannan tilasta ja pesinnän onnistumisesta. Satelliittilähettimillä varustettujen merikotkien seuranta ylläpidetään merikotka-poro -hankkeen jatkeena. Vuonna 2023 aloitettua metsätalouden vaikutusten seuranta merikotkien sekä sääksen pesintään jatketaan.
- 3. Uhanalaisten ja silmälläpidettävien petolintujen** suojelua tehostetaan parantamalla harrastajien yhteistyötä sekä pöllönpönttöjä ja suurten petolintujen tekopesiä rakentamalla. Petolintuharrastajille järjestetään kiipeilyn turvallisuuskoulutusta yhdessä Luomuksen kanssa.
- 4. Vuonna 2023 aloitettu hanke tuulipuistojen vaikutuksista pöllöjen pesintään** käynnistyy suunnitelman mukaisesti ja siihen haetaan rahoitusta tuulivoimayhtiöiltä.
- 5. Petolintuharrastajien, metsänomistajien ja metsäalan ammattilaisten yhteistyö toteutetaan kokeiluna Kanta-Hämeessä UPM:n metsäalueella Harvialassa.** Hankkeella tähdätään petolintujen pesäpaikkojen ja pesimäympäristöjen entistä parempaan huomioon ottamiseen metsätaloustoimissa.

Hallinto

Säätiön toimintaa johtaa hallitus, johon kuuluvat seuraavat petolintuasiantuntijat (sulkeissa taho, jota henkilö edustaa):

Ilmari Häkkinen, puheenjohtaja - BirdLife Kanta-Häme
Vesa Hyyryläinen, varapuheenjohtaja - BirdLife Suomi
Markku Hyvärinen, toimitusjohtaja, viestintätyöryhmän puheenjohtaja
Heikki Kainulainen, Sääksityöryhmän puheenjohtaja
Erkki Korpimäki, haukka- ja pöllötyöryhmän puheenjohtaja, Turun yliopisto
Toni Laaksonen, merikotkatyöryhmä, Turun yliopisto
Heikki Lokki, merikotkatyöryhmä, Helsingin yliopisto
Ossi Nokelainen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Jyväskylän yliopisto
Jari Valkama, petolintuasiantuntija, Luomus

Hallituksen ulkopuolisena asiantuntijana on merikotkatyöryhmän puheenjohtaja Jouko Högmänder.

Vuoden 2024 aikana hallitus kokoontuu 3-5 kertaa. Hallituksen alaiset työryhmät edistävät oman toimialansa hankkeita talousarvion ja resurssiensa puitteissa. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsenet eivät saa työstään palkkaa, vaan sekä säätiön hallinto että kentällä tapahtuva toiminta on vapaaehtoistyötä. Sääksisäätiön kotipaikka on Hämeenlinna.

Säätiön talouden pääpiirteet

Säätiön talous tukeutuu Pohtiolammen valokuvaus- ja tarvikemyyntituloihin sekä tutkimushankkeisiin saatuihin avustuksiin eri yhteistyökumppanien kanssa. Omaisuuden hoito säätiölain puitteissa on merkittävä tekijä talouden hoidossa. Rahastosijoitusten tuottotarkkailu ja aktiivinen toiminta on jatkuvaa työtä. Yleisön mielenkiinto petolintuihin, esimerkkinä sääksikameroiden seuranta, on kasvanut ja sitä kautta saatuja lahjoituksia käytetään petolintujen suojeluun. Säätiön petolintuasiantuntijat ovat hankkineet apurahoja säätiölle kohteena mm Sääksi-tietokirjan teko. Ympäristöministeriön harkinnanvarainen avustus mahdollistaa valtakunnallisen merikotkaseurannan. Sen tuloksia hyödynnetään monessa yhteydessä. Vastaavasti uhanalaisten ja vaarantuneiden petolintujen suojelutyö vaatii varoja. Säätiöllä on suunnitelmissa useita hankkeita, joiden tarkoitus on edistää petolintujen suojelua ja tutkimusta ja saada lintuharrastajia avuksi kenttätöihin. Yhteistyö metsänomistajien ja metsäammattilaisten kanssa on oleellinen osa työtämme.

Sääksisäätiön hankkeet vuonna 2024

Merkittävä osa säätiön toiminnasta tapahtuu hankkeiden kautta. Vuoden 2024 keskeiset hankkeet on kuvattu seuraavassa ja niiden toteuttamiseen Sääksisäätiö hakee tukea eri rahoituslähteistä.

1. Sääksien suojelu ja tutkimus

Taustaa

Suomen sääksikanta on melko vahva onnistuneen suojelutyön ansiosta. Kuitenkin tilanteen pitäminen tällaisena vaatii jatkuvaa työtä. Sääksityöryhmä on yhteistyössä Luomuksen kanssa

tarkastanut vuosittain suuren osan Suomen sääksenpesistä ja rengastanut merkittävän osan poikasista. Työ tehdään vapaaehtoisvoimin. Työryhmän toimintaan kuuluu myös mm. tekopesien rakentaminen ja pesäkameroiden ja satelliittilähetinlintujen seuranta. Kangasalan Pohtiolammen Sääksikeskus on toiminut lähes säätiön syntymästä asti kiinnostavana sääksien kuvauspaikkana ja kuvauspalveluja jatketaan yhteistyössä Taigabird Oy:n kanssa vuonna 2024.

Tavoite

Sääksityöryhmän kärkihanke vuonna 2024 on sääksiä rengastavien petolintuharrastajien yhteistyön kehittäminen, jotta pesätarkastukset saadaan hoidettua eri puolilla maata ja alaspudonneiden pesien tilalle rakennettua tekopesiä. Nykyisten rengastajien avuksi ja tilalle etsitään lintuharrastajien joukosta työn jatkajia.

Hankkeen kuvaus

Sääksenpesien tarkastukset jatkuvat eri puolilla maata noin sadan vapaaehtoisen sääksirengastajan toimesta. Rengastajat pitävät yhteyttä vuonna 2022 avatun sääksiverkon kautta (Pandion-verkko@helsinki.fi). Mukaan tarvitaan uusia rengastajia ja säätiö on mukana järjestämässä innokkaille harrastajille koulutusta petolintujen rengastuksesta ja turvallisesta kiipeilystä. Pesätarkastusten tulokset kootaan vuosittain yhteenvedoksi säätiön kotisivuille. Enemmistö maamme sääksistä (noin 1400 paria) pesii nykyisin sääksirengastajien rakentamilla pesäalustoilla, jotka säilyvät puussa vuosikymmeniä. Luonnonpesien putoamiset pyritään korjaamaan paikallisten rengastajien avulla ja tarvittaessa rakennetaan tekopesiä uusille kohteille. Tekopesien rakentaminen edellyttää maanomistajan lupaa. Suomen Metsäkeskus on kotisivullaan ohjeistanut maanomistajia asutun sääksenpesän ympäristön metsänhoitotoimista ja ohjeiden noudattamista seurataan.

Janakkalan, Paltamon, Muonion ja Kolarin pesäkamerat sijoitetaan pesille Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luvalla ennen sääksien saapumista. Yleisö pääsee seuraamaan pesätapahtumia säätiön kotisivuilta ja katsojat voivat tehdä vapaaehtoisia lahjoituksia pienkeräyslupalla. Kertynyttä kuvamateriaalia käytetään valmisteillaolevan sääksikirjan kuvituksessa. Sääksityöryhmän jäsenet osallistuvat vuoden 2024 aikana talkootöinä pesätarkastuksiin, pesien droonikuvauksiin, tekopesien rakennukseen, pesäkameroiden ja akkujen siirtoon ja sääksikeskuksen ympäristönhoitoon ja pönttöjen rakentamiseen.

Kustannusarvio

Sääksen pesätarkastajille maksetaan matkakorvauksia, jotta syrjäseutujen, erityisesti Pohjois-Suomen syrjäiset sääksenpesät saadaan seurannan piiriin - arvioitu kustannus 3.000 euroa. Tekopesien rakentamista tuetaan 1.000 eurolla ja pesäkameroiden ylläpitoa 3.000 eurolla.

Sääksihankkeen kustannukset ovat yhteensä 7.000 euroa

2. Suomen merikotkakannan inventointi

Taustaa

Merikotka on tärkeä Itämeren alueen tärkeä indikaattorilaji, jonka seuranta tuottaa tietoa ekosysteemin tilasta. Laji on myös parhaillaan vankistamassa jalansijaa Suomen sisämaassa ja ärvialueilla, mikä korostaa merikotkan seurannan tarpeellisuutta. Huippupetona se vaikuttaa monien saalislajien kantoihin, sen kudoksiin kerääntyy ympäristömyrkyjä ja lajin pesimämenestys antaa kuvaa ravintoverkon toimivuudesta.

Sääksisäätiö on keskeinen toimija tiedon tuottajana ympäristöviranomaisille koko Suomen merikotkakannan tilasta ja kehityksestä. Suomen merikotkakannan tilasta menneinä vuosikymmeninä on varsin tarkat tiedot johtuen WWF Suomen merikotkatyöryhmän järjestelmällisestä inventointityöstä vuosina 1973-2019. Sääksisäätiö – ja sen yhteyteen siirtynyt merikotkatyöryhmä – otti vuonna 2020 hoitaakseen merikotkakannan ja sen pesimätuloksen vuosittaisen inventoinnin koko maassa. Työ tehdään vapaaehtoisin voimin,

mutta Sääksisäätiö on ympäristöministeriön avustuksen turvin pystynyt maksamaan matkakorvauksia, jotka kattavat polttoainekuluja ja venevuokria sille pienelle osalle pesätarkastajia, joiden kustannukset ovat kaikkein suurimmat.

Tavoite

Vuonna 2024 Sääksisäätiön merikotkatyöryhmän tavoitteena on inventoida noin tuhat reviiriä eli kaikki edellisinä vuosina asutut reviirit sekä ne uudet, joita pesätarkastajat löytävät maastossa tai joista eri verkostojen kautta tulee vihjeitä. Tarkastettavia pesiä arvioidaan olevan noin 1400. Reviireistä noin 75% on Itämeren vaikutuspiirissä. Pesätarkastuksen yhteydessä kerätään tieteellisiä näytteitä ja tietoja pudonneista pesistä sekä niistä, joiden ympäristö on muuttunut pesimiskelvottomaksi.

Hankkeen kuvaus

Sääksisäätiön vapaaehtoisia merikotkan pesätarkastajia on keväällä ja kesällä maastossa noin 130 henkeä, ja lisäksi mukana on saman verran väkeä avustavissa tehtävissä (veneiden kuljettajia, drone-pilotteja, kirjureita, aineistoja kerääviä tutkijoita, emolintujen kuvaajia jne). Pesillä pyritään kuitenkin käymään häiriön minimoimiseksi pienemmällä, vain 3 hengen ryhmällä.

Koulutus on tärkeä osa Sääksisäätiön toimintaa. Vanhoja ja uusia pesätarkastajia koulutetaan tammikuussa Valkeakosken Päivölässä järjestettävällä kaksipäiväisellä seminaarilla, jossa on mukana myös sääksenpesien inventointiin erikoistuneita henkilöitä (useat seuraavat molempia lajeja omalla toimialueellaan). Koulutus jatkuu maastossa, ja se on tärkeää maastotyön tarkoituksenmukaisen organisoinnin takia sekä toiminnan laadun ja jatkuvuuden varmistamiseksi.

Pesien tarkastus tapahtuu pääosin touko-heinäkuussa koko Suomessa Ahvenanmaalta Utsjoelle saakka. Tieto pesimätuloksesta, mittaustulokset ja tieto kerätyistä näytteistä tallennetaan Merikotkatyöryhmän laadunvalvonnan jälkeen Haliaeetus-tietokantaan, jota ylläpitää Luomus. Muiden tietojen ohella tallennetaan samalla myös tiedot maastotyöhön käytetyistä työtunneista sekä vene- ja autokilometreistä. Vuonna 2023 nämä olivat koko maassa vajaat 4000 tuntia sekä kilometrejä veneellä 9800 ja autolla 50 000.

Kun tiedot ovat koko maan osalta koossa, luovutetaan pesäpaikkatiedot paikallisten ELY-keskusten ja Suomen metsäkeskuksen käyttöön ja Laji.fi -portaalin kautta ne ovat myös suurten metsäyhtiöiden ja muiden toimijoiden käytössä. Ahvenanmaan tiedot toimitetaan Ahvenanmaan maakuntahallitukselle. Lisäksi merikotkatyöryhmän seurantavastaava toimittaa harkinnan mukaan ja rajattuina tietoja mm. maankäytön suunnittelijoille ja erilaisille konsulttifirmoille mm. tuulivoimapuistojen suunnittelua varten. Tällaisia aineistopyyntöjä Merikotkatyöryhmälle on noin 50 vuodessa. Viranomaiskäytössä tiedot Suomen merikotkakannan tilasta palvelevat mm. HELCOMin indikaattorilajien seuranta ja Natura-raportointia (merikotka on lintudirektiivin I-liitteen laji).

Merikotkan ja sääksen pesäpaikkatietoja käytetään Suomen Metsäkeskuksessa metsänkäyttöilmoitusten tarkastamisessa. Vuonna 2024 tätä entistä parempaa koordinaatiota ja yhteistyötä metsätalouden ja petolintujen suojelun välillä kehitetään edelleen, ja tiedon kulkua sujuvoitetaan. Samalla pyritään varmistamaan, että kaikilla metsäalan toimijoilla on käytettävissään tieto siitä miten petolintujen pesät otetaan huomioon metsätaloudessa. Merikotka on ollut tässä suojelutyössä edelläkävijänä, sääksi ja maakotka ovat tulleet kohta perässä. Sääksisäätiö antaa asiantuntijalausuntoja erityisesti ELY-keskuksille metsänkäytön toimenpiteiden suunnittelun tueksi merikotkan tai sääksen pesän lähellä. Vuonna 2023 niitä on ollut n. 30. Sääksisäätiön ja Luomuksen on myös tarkoitus

seurata sitä, miten maanomistajille ja metsäalan toimijoiden käyttöön toimitetut pesäpaikkatiedot ovat vaikuttaneet pesien säilymiseen metsätalouden toimenpiteissä.

Kustannusarvio

Pesäpaikkojen inventoinnin polttoaine- ja venevuokrakustannukset ovat noin 10.000 euroa. Metsänkäyttöilmoitusten kriittisten kohteiden maastotarkastusten matkakuluihin tarvitaan noin 2 000 euroa ja Päivölän koulutusseminaarin järjestäminen 50 hengelle (osanottajat maksavat osan kustannuksista) 2 500 euroa. Sääksisäätiö vastaa merikotkan inventointihankkeesta koko maassa, mutta Ahvenanmaan kustannukset kattaa maakuntahallitus ja poronhoitoalueen osalta Metsähallitus. **Merikotkatyöryhmän toiminnan kulut yhteensä 14.500 euroa.**

3. Haukkojen ja pöllöjen suojelun edistäminen

Taustaa

Haukka- ja pöllötyöryhmän vastuulla on monien erittäin uhanalaisten (kuten mehiläishaukka, piekana ja huuhekaja), vaarantuneiden (hiirihaukka, sinisuohaukka ja varpuspöllö) sekä silmälläpidettävien (kanahaukka ja helmipöllö) suojeluun tähtäävät käytännön toimet sekä suojelututkimus. Näiden lajien parissa työskentelee lukuisa joukko asiantuntijoita, linturengastajia ja -harrastajia sekä heidän avustajiaan eri puolilla maata. Näiden petolintulajien uhanalaisuutta voidaan lievittää monilla suojelutoimilla, joista tärkeimpiä oivat elinympäristöjen suojelu ja ennallistaminen sekä pöllöjen pesäpönttöverkostojen ja haukkojen tekopesien rakentaminen ja ylläpito. Näistä suojelutoimista onkin jo saatu lupaavia tuloksia vuosien mittaan.

Työryhmän perustamassa petolintuharrastajien verkostossa on mukana kymmeniä vapaaehtoisia eri puolilta maata ja monet heistä ovat mukana myös muiden petolintujen suojelutyössä samoin kuin aktiivisesti toimivissa sähköpostiryhmissä. Luomuksen ylläpitämä Petoruutuseuranta muodostaa luotettavan perustan haukkojen ja pöllöjen pesivän kannan pitkäaikaiseen seurantaan. Suojelututkimuksen hankkeilla taas voidaan saada selville luotettavaa tietoa mahdollisista uhanalaisten lajien kantoja vähentävistä uhkatekijöistä.

Metsässä elävien haukkojen (hiiri-, kana- ja mehiläishaukka) sekä koloissa pesivien pöllöjen (helmi- ja varpuspöllö) alamäki on huolestuttava. Risupesä ja pesäkoloja tuhoutuu hakkuissa varsinkin jos pesän sijainti ei ole metsänomistajan tiedossa. Haukkojen tekopesät ovatkin yksi keino säilyttää pitkäaikainen reviiri asuttuna ja pesäpöntöillä voidaan helpottaa koloissa pesivien pöllöjen asuntopulaa. Tekopesät ja pöntöt voidaan sijoittaa metsänomistajan luvalla erityyppisille suojelukohteille tai varttuneisiin talousmetsiin. Myös sellaiset metsäkuviot, joilla toteutetaan peitteistä metsänhoitoa soveltuvat tekopesien rakentamiseen ja pönttöjen ripustamiseen. Säätiö aloitti vuosina 2022-23 useampivuotisen kokeilun UPM Metsän Harvialan alueella. Selvityksen kohteena on metsätalouden ja petolintujen suojelun yhteensovittaminen ja tekopesät ja pöntöt ovat yksi osa kokeilua. Vuonna 2024 mukaan liitetään metsäammattilaisille järjestetyt maastoretket, joiden aiheena on petolintujen pesäpaikkojen suojelu.

Tavoite

Työryhmä keskittää toimintansa vuoden 2024 aikana haukkojen ja pöllöjen parissa toimivien henkilöiden verkostoitumisen ja tiedonvaihdon parantamiseen yhteistyössä Luomuksen kanssa. Petolinturengastajat ja -harrastajat ovat sijoittaneet tuhansia pöllönpönttöjä omille seuranta-alueilleen. Monet näistä vanhoista, maastossa kymmeniä vuosia olleista pöllönpöntöistä, ovat uusimisen tarpeessa. Pönttöverkoston ylläpito on pitkäaikaisen suojelutyön ja vertailukelpoisen vuosiseurannan kannalta tärkeä säilyttää samoin kun on

tärkeätä, että tarkastusvastuuta saadaan siirrettyä uusille toimijoille. Eri henkilöiden kokemukset haukkojen tekopesistä ja pöllönpöntöistä kootaan yhteiseen käyttöön. Yhteistyössä Luomuksen kanssa järjestetään arboristien ohjauksessa kurssitusta turvallisesta kiipeilystä puihin ja jyrkänteille.

Hankkeen kuvaus

Haukka- ja pöllötyöryhmää täydennetään eri puolilla maata vaikuttavilla petolintuharrastajilla ja sääksisäätiön kotisivuilla julkaistaan haukkoihin ja pöllöihin liittyviä kirjoituksia. Säätiö jakaa vuosikokouksessa apurahoja, joista tiedotetaan mm. säätiön kotisivuilla. Vuonna 2024 tuetaan erityisesti hankkeita, joilla vahvistetaan petolintuharrastajien verkostoitumista sekä tuetaan pöllönpönttöverkoston ylläpitoa ja täydentämistä. Aihepiiristä kootaan videomateriaalia, jota jaetaan petolintuharrastajien keskuuteen.

Kustannusarvio

Pöllönpönttöjen uusimisen tukirahoitus on 3.000 euroa. Samoin tuetaan haukkojen tekopesien rakentamista ja vuosiseurantaa 2.000 eurolla. **Haukka- ja pöllötyöryhmän yhteiskulut 5.000 euroa.**

4. Tuulivoimaloiden vaikutukset lapin- ja helmipöllön elinympäristön valintaan ja pesimämenestykseen

Taustaa

Hankkeen tavoitteena on sijoittaa helmipöllön pönttöjä ja lapinpöllön pesälavoja 8-10 tuulivoimalan ympärille eri etäisyyksille alkaen 100-200 metristä aina kuuteen km:in asti n. puolen kilometrin välein Meri-Lapissa. Yhden tuulivoimalan ympärillä olisi siis 10 helmipöllön pönttöä ja 10 pesälavaa eri etäisyyksillä. Pesäpaikat tarkistetaan vähintään kolmen, mahdollisesti jopa neljän vuoden ajan. Pöntöissä ja pesälavoilla pesivien pöllöjen pesimämenestystä sekä emojen pesäpaikkauskollisuutta tutkitaan samanaikaisesti. Pönttöjen ja lavojen rakennustyö ja osittain maastoon sijoittaminen aloitettiin syksyllä 2023 ja jatkuu vuonna 2024. Kaiken kaikkiaan rakennetaan 80-100 pesälavaa ja 80-100 helmipöllön pönttöä. Hanke kestää kesään 2026. Pönttöjen ja lavojen rakentamisesta sekä niiden tarkastamisesta ja pesimämenestyksen seurannasta huolehtii rengastaja Matti Suopajarvi työryhmineen. Hanketta ohjaavat emer. prof. Erkki Korpimäki ja prof. Toni Laaksonen (Turun yliopisto, biologian laitos, ekologian osasto).

Vuoden 2024 aikana valmistellaan tutkimussuunnitelma, jossa selvitetään tuulipuistojen yleisiä vaikutuksia pöllöjen pesimämenestykseen. Projektille haetaan täydentävää rahoitusta tuulivoimayhtiöiltä.

Kustannukset

Vuoden 2024 matkakuluja loppujen pesäpönttöjen ja pesälavojen sijoittamiseen maastoon 1.000 euroa ja kevättarkistukseen yhteensä 2.500 euroa. Uuden tutkimushankkeen käynnistämiskuluina 500 euroa. **Hankkeen rahoitustarve yhteensä 4.000 euroa.**

5. Petolintuharrastajien, metsänomistajien ja metsäalan toimijoiden yhteistyö

Taustaa

Sääksisäätiö aloittaa vuonna 2024 kokeiluhankkeen metsäyhtiö UPM:n kanssa, jossa petolintuharrastajia koulutetaan yhteistyöhön metsänomistajien ja metsäalan ammattilaisten kanssa. Kaikilla osapuolilla on halua edistää petolintujen suojelua, mutta tiedon puute, tiedon kulun ongelmat ja vanhat ennakkoluulot on vaikeuttaneet yhteistyötä.

Luomuksen yhteydessä toimivien, noin 300 petolintujen rengastajan maastotyö tuottaa ja ylläpitää aineistoa petolintujen pesäpaikoista. Tietokannassa on nykyisin tiedot noin 10 000 metsien petolinnun pesästä. Nämä pesäpaikkatiedot ovat vuodesta 2022 olleet Laji.fi - tietokannan rajapinnan kautta käytettävissä Suomen metsäkeskuksella, muilla viranomaisilla ja metsäyhtiöillä. Eri viranomaisten, Sääksisaatiön ja Luomuksen yhteistyönä on määritelty metsänkäsittelyohjeet kolmen suuren petolinnun, merikotkan, maakotkan ja kalasääksen, pesien ympäristölle.

Olennainen osa ohjeista koskee metsänkäsittelyä pesää lähinnä olevalla suojavuohykkeellä ja tätä laajemmalla häiriövuohykkeellä. Metsäkeskus tarkistaa sille saapuvat metsänkäsittelyilmoitukset ja, milloin toimenpiteet metsässä osuvat lähelle tunnettuja pesiä, ohjeistaa se toimijoita pesien säästämiseksi ja pesimäaikaisen häiriön välttämiseksi. Uudet FSC-metsäsertifioinnin ohjeet koskien petolintujen pesien säästämistä ovat jo voimassa.

Tavoite

Tavoitteena on edistää petolintujen tuntemusta, innostaa nuoria lintuharrastajia kiinnostumaan petolintujen seurannasta sekä lisätä petolintuharrastajien ja viranomaisten sekä metsänomistajien ja metsäalan ammattilaisten välistä yhteistyötä. Metsäalan yhteistyössä on kyse ennen muuta petolintujen pesäpaikkojen turvaamisesta talousmetsissä, ja tätä varten myös lintuharrastajat tarvitsevat koulutusta rakentavasta yhteistyöstä. Lisäksi pyritään luomaan paikallisella tasolla kontakteja metsänomistajiin ja metsäalan ammattilaisiin, jotta varmistetaan tiedon kulku pesäpaikoista ja eri mahdollisuuksista niiden säätämiseksi.

Hankkeen kuvaus

Hanke on monivuotinen ja se aloitetaan kokeiluluonteisesti vuonna 2024 UPM:n metsäalueella Janakkalan Harvialassa. Alkuun kootaan yhteen Kanta-Hämeestä kokeneita petolintujen harrastajia ja petolinnuista kiinnostuneita nuorempia lintuharrastajia sekä metsäalan toimijoita. Mallialueen maastokohteilla esitellään eri petolintujen pesäpaikkoja ja mahdollisuuksia niiden suojelemiseksi mm FSC metsäsertifioinnin perusteella. Pöllönpöntöt, eri haukkojen tekopesät ja sääksen tekopesät kuuluvat osana koulutukseen. Koulutustilaisuudet videoidaan ja niistä kootaan opetusmateriaalia eri yhteyksissä käytettäväksi. Vuoden aikana saadut kokemukset ovat perustana seuraavan vuoden toiminnalle, jolloin mukaan haetaan Pirkanmaan ja Keski-Suomen petolintuharrastajia, metsäalan toimijoita, BirdLifen paikallisyhdistyksiä ja Luomus.

Kustannusarvio

Maastokohteiden etsintään ja valmisteluun varataan matkakuluina 1.000 euroa, koulutusmateriaalin suunnittelukuluihin 1.500 euroa ja videotallenteisiin ja niiden editointiin 2.000 euroa. **Hankkeen ensimmäisen vuoden kustannukset ovat yhteensä 4.500 euroa.**

6. Viestintä, kotisivut ja arkistointi

Taustaa

Viestintätyöryhmä tukee muiden työryhmien toimintaa tiedottamalla siitä mediassa. Sisäisessä viestinnässä tukena ovat petolintuharrastajien käyttämät merikotkaverkko@lists.utu.fi ja Pandion-verkko@helsinki.fi. Kansalaisille ja viranomaisille on käytössä suorat sähköpostiosoitteet saaksi@saaksisaatio.fi ja merikotka@saaksisaatio.fi. Säätiön kotisivut (www.saaksisaatio.fi), Facebook sekä Instagram jakavat ajankohtaista tietoa

säätiöstä. Nämä palvelevat sekä sisäistä että ulkoista viestintää. Näille kanaville tuotetaan ajankohtaista tiedotusaineistoa, joka kattaa säätiön toimintakentän ja innostaa uusia harrastajia tulemaan seuraajiksi ja aktiiviksi toimijoiksi. Kotisivuilta löytyy tietoja petolintujen ekologiasta, ja sinne kerätään myös linkkejä tärkeisiin tutkimusraportteihin.

Tavoite

Viestintä tuottaa videoita, jotka ovat koulutuksellisia sekä informatiivisia. Niitä julkaistaan kotisivuilla ja YouTube sivustolla. Sääksisäätiön 30 v -juhlanäyttely on esillä Pohtiolammen sääksikeskuksessa kevään ajan. Sääksi -tietokirja julkaistaan vuoden aikana. Kotisivujen päivitys saadaan vietyä päätökseen. Säätiön arkisto suunnitellaan vietäväksi pilvipalveluun yhteistyössä ohjelmistoyritys Opiferum Oy:n kanssa.

Hankkeen kuvaus

Jorma Yrjölän yritys Pronatura on pyynnöstä kuvannut videolle lukuisia petolintujen suojeluun liittyviä videoita petolintuasiantuntijoiden ohjeistamana. Valmista materiaalia on mm sääksen tekopesän rakentamisesta, poikasten rengastuksesta, merikotkan pesätarkastuksesta, varpuspöllön pesäpöntöistä ja viirupöllöstä. Kuvia tullaan jatkamaan Harvialan petolintuhankkeen merkeissä vuoden aikana.

Säätiön asiantuntijat Pertti Saurola, Juhani Koivu ja Ilmari Häkkinen valmistelevat uuden Sääksi -kirjan julkaisua vuoden 2024 aikana saamiensa apurahojen tuella. Kirjan kuvamateriaalia on kerätty usean vuoden ajan eri kuvaajilta. Kirja tulee myyntiin säätiön o makustanteena kirjakauppoihin ja omien myyntikanavien kautta syksyllä. Painos tulee olemaan 1 000 kappaletta.

Säätiön kotisivujen asiasisältöihin on tullut muutoksia, jotka päivitetään ajan tasalle. Suunnittelemme säätiön arkiston perustamista pilvipalveluun Opiferum-yrityksen kanssa.

Kustannukset

Sääksikirjan painokustannukset 8.000 euroa, taittokulut 3.000 euroa ja suoramyntikulut 2.000 euroa, josta puolet katetaan saaduilla apurahoilla. Kirjan kappalehinta on arvioitu 30 euroa. **Kokonaiskulut yhteensä 13.000 euroa.**

7. Pohtiolammen Sääksikeskus

Taustaa

Sääksisäätiön talouden keskeisenä perustana on Pohtiolammen Sääksikeskus ja siellä piilokojujen vuokraustulot ja muu tuotemyynti. Keskuksen toiminnan järjestämisestä ja ylläpidosta vastaa säätiön sääksityöryhmä, joka sopii Jouko Alhaisen Taigabird Oy -yrityksen kanssa Kangasalan kaupungin työllistettävien henkilöiden työnjohdosta. Keskuksen ylläpito huhti-syyskuun ajalle edellyttää huoltohenkilön palkkausta palkkatuella. Kuvauspalveluja tarjotaan luontokuvaajille entiseen tapaan.

Tavoite

Yhteistyötä Kangasalan kaupungin kanssa jatketaan ja haetaan palkkatukea yhden henkilön palkkaukseen huhti-syyskuun ajalle. Lisäksi sovitaan korvausta vastaan Taigabird yrityksen kanssa piilokojujen varauksista ja valokuvaajien muista palveluista. Sääksikeskus sijaitsee

Wääksyn kartanon vuokramaalla ja vuosi 2024 toimitaan edellisen vuoden tapaan suullisen sopimuksen varassa. Säätiö vuokraa kahvila- ja ruokailutilat edelleen Jouko Alhaisen Taigabird Oy:lle. Sääksikeskuksen kevätnäyttely esittelee Sääksisäätiön toimintaa 30 vuoden ajalta. Kesäkaudelle pyritään saamaan 1-2 näyttelyä.

Kustannukset

Pohtiolammen Sääksikeskuksen toiminnan ylläpitokustannukset vuonna 2024 ovat noin 13.000 euroa. Työnjohtokuluina neljän kuukauden ajalta Jouko Alhaisen Taigabird yritykselle kertyy 1.000 euroa ja valokuvaajapalveluiden järjestelystä 2.000 euroa. **Sääksikeskuksen kokonaiskustannukset arviolta 16.000 euroa.**

8. Yhteistyö viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa

Eri toimijoiden yhteistyö on välttämätöntä petolintujen suojelussa. Sääksisäätiön vapaaehtoistyön onnistumisen mittarina voidaan pitää sääksen, merikotkan ja muiden petolintujen populaatioiden kasvua pidemmällä aikavälillä. Vähälukuisina lajeina petolintujen kantojen suotuisan suojelun tilan saavuttaminen ja ylläpitäminen edellyttävät aktiivisia suojelutoimia ihmistoiminnan muuttaessa petolintujen elinympäristöjä epäedulliseen suuntaan monin eri tavoin. Petolintupopulaatioiden kehitys heijastaa osaltaan luonnon monimuotoisuuden tilaa. Suojelun onnistuminen edellyttää monipuolista yhteistyötä maan- ja metsänomistajien, petolintujen seurantaan osallistuvien maastohenkilöiden ja muiden tahojen, metsäsektorin, yliopistojen ja tutkimuslaitosten sekä viranomaisten välillä.

Suojelun perustana on tutkittu tieto. Suojelua hidastaa tutkitun tiedon leviämissesteet maan- ja metsänkätön toimijoille ja viranomaisille. Leviämissesteinä voidaan pitää eri toimijoiden yhteistyön puutetta sekä osittain lainsäädännön asettamia rajoituksia. Sääksisäätiö on petolintujen suojelun asiantuntijaorganisaatio ja sen rooli petolintujen suojelussa on (1) tutkimusaineiston kokoamisen edistämässä, (2) yhteistyön lisääminen maan ja metsän käytön toimijoiden kanssa ja (3) yhteistyö viranomaisten kanssa.

Luomus vastaa Suomessa petolintukantojen seurannasta ja Sääksisäätiö avustaa tässä työssä. Luomuksessa ylläpidettävät tietokannat ovat keskeisiä työvälineitä pesintöjen seurantatietojen kokoamisessa. Viime vuosina myös Turun yliopiston biologian laitos ja Biodiversiteettiyksikkö ovat olleet mukana yhteistyössä ja petolintutkimuksen kehittämisessä. Metsähallituksella on erityisvastuulajiensa (maakotka, muuttohaukka ja tunturihaukka) seurannan koordinoituvastuu koko Suomessa.

BirdLife Suomen paikallisjärjestöt ovat keskeisellä sijalla edistettäessä petolintujen suojelua. Säätiö käynnistää vuoden aikana yhteistyön kokeiluluonteisesti Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Keski-Suomen yhdistyksien kanssa järjestämällä tilaisuuksia ja retkiä petolintujen pariin.